

**DIE STATENVERTALING SE KANTAANTEKENINGS AANGAANDE
UITVERKIESING EN VERBOND, SOOS GESIEN KAN WORD BY VERSKILLENDE
SKRIFGEDEELTES (beklemtonings bygevoeg)**

saamgestel deur S Le Cornu

Opmerking : *Die Statenvertaling met kantaantekeninge (1637)*, was die Bybel van ons gereformeerde voorvaders in Suid-Afrika tot en met die verskyning van die Bybel in Afrikaans (1933). Dit is hier beskikbaar: <http://www.statenvertaling.info/> Vir meer inligting oor die SV, die *opdrag* van die Sinode van Dordrecht (1618/19), die *vertalers* asook die *vertaalproses*: <http://www.statenvertaling.net/vertalers.html> .

Uit ondergenoemde kantaantekeninge van die Statenvertaling sien ons,

- a. die genadeverbond is 'n liefdesband van vriendskap tussen God en die verbondelinge (Gen.15:17), en nie 'n kontrak of ooreenkoms nie,
- b. die genadeverbond is tussen die Vader en Christus, en in Christus met die gelowiges (Gen.17:7; Gal.3:16,29),
- c. in die bediening van die genadeverbond word daar onderskei tussen hulle wat alleen ligaaamlike seëninge ontvang [Ismael, Esau, i.e. nie-uitverkorenes], en hulle wat liggaamlik én geestelike seëninge ontvang [Isak, Jakob, i.e. uitverkorenes] (Gen.17:21),
- d. alleen aan die uitverkorenes word die weldade, die geestelike seëninge van die genadeverbond (vergifnis, ewige lewe, die Heilige Gees) beloof, d.w.s. die heilsbelofte behoort aan die uitverkorenes (Gen.17:21),
- e. die heilsbelofte van die genadeverbond is onweerstaanbaar, omdat God dit sal laat geskied (Jer.31:33; Rom.4:20),
- f. dié wat besny/gedoop is, maar nie Christus het nie, is nie 'ware regte' kinders van Abraham nie (Joh.8:37,39; Op.2:9),
- g. nie almal wat uitwendig besny is, is regte Jode en erfgename van die belofte van die genadeverbond nie (Rom.2:28,29)
- h. die heilsbelofte is vir die uitverkorenes, die 'regte Israeliete' bedoel, nie vir al die Israeliete na die vlees nie (Rom.9:6),
- i. die ware kinders is erfgename van die belofte (van die genadeverbond), en hulle alleen word 'gereken' as die nageslag, d.w.s. die nageslag van Abraham, en nie Ismael nie, wat uitgesluit is (Rom.9:7), en
- j. Christus is nie net Middelaar nie, maar ook Hoof van die genadeverbond (Gal.3:29).

OU TESTAMENT

Gen 15:17 rokende

Hebr. oven des rooks. De verdrukking des Israelietischen volks in Egypte wordt vergeleken bij een ijzeren oven. [Deu 4:20](#); [1Ki 8:51](#); [Jer 11:14](#).

vurige

Hebr. fakkel des vuurs; betekenende Gods tegenwoordigheid en de toekomstige verlossing uit de verdrukking. Zie [Jdg 6:21](#); [Isa 62:1](#); [Zec 12:6](#).

doorging.

God maakt hier zijn verbond met Abram op een bijzonder solemnele doch zeer **vriendelijke wijze**, gelijk de ene mens, **vriend en bondgenoot**, in dien tijd met den ander gewoon was te doen, te weten, door het slachten van beesten, en de verdeling der stukken, waar de bondgenoten midden door gingen, tot een teken, dat de verbreker van het verbond waardig was aldus in stukken gehouwen te worden. Zie [Jer 34:18-19](#).

Gen 17:7 oprichten

Of, bevestigen.

eeuwig

Eeuwig voor **alle gelovigen in Christus**, ten aanzien van het lichamelijke, mitsgaders de gevolgen daarvan, en in het bijzonder dit sacrament der besnijdenis.

God, en

Dat is, tot uw Zaligmaker, door den toekomstigen Messias. Deze manier van spreken begrijpt de goederen, die dit **verbond der genade** medebrengt. Zie [Lev 26:12](#); [Psa 33:12](#), en [Psa 144:15](#); [Jer 31:33](#).

Gen 17:21 mijn verbond

Merk op dit **onderscheid**: aan Ismaël worden lichamelijke goederen **beloofd**, maar Izak het verbond, begrijpende niet alleen lichamelijken, **maar ook geestelijken zegen**.

andere jaar

Dat is, het naastvolgende.

Gen 25:23
de HEERE

Te weten, door enige tegenwoordige aanspraak, of door een gezicht, of in den droom, of door inwendige ingeving, geschied aan haarzelve, of aan enig profeet, die het haar van Gods wege heeft aangediend.

Twee

Dat is, vaders van twee volken, te weten: Edomieten en Israëlieten.

vaneen

Hetwelk vervuld is, niet alleen lichamelijk, ten aanzien van Jakob en Ezau, alsook de Israëliëten en Edomieten, maar ook geestelijk, ten aanzien van **de ware kerk en het volk Gods en de vijanden derzelve**.

Jer 31:33
zal Mijn wet

Hebreeuws, Ik heb gegeven; dat is, **Ik zal het zekerlijk doen**; gelijk het volgende verklaart.

binnenste geven,

Dat is, hart, gelijk in het volgende verklaard wordt. Vergelijk onder [Jer 32:40](#), met de aantekening.

hart schrijven;

Vergelijk onder [Jer 32:39-40](#); [Eze 36:25-27](#), en [2Co 3:3](#).

God zijn,

Gelijk boven vs.1.

NUWE TESTAMENT

Joh 8:37
zaad zijt; maar

Namelijk **naar het vlees**.

te doden; want

En daarmede **betoont** gij dat gij **geen** rechte kinderen Abrahams zijt. Zie vs.39.

heeft in u geen

Of, gaat niet door in u; dat is, in uw hart.

Joh 8:39

Abrahams kinderen

Dat is, **rechte en ware** kinderen Abrahams.

Rom 2:28

is niet een Jood,

Dat is, een rechte of waarachtige Jood, **die erfgenaam is van de beloften des verbonds**, den vaderen gedaan.

in het openbaar is;

Dat is, van afkomst uit Abraham door Juda, en die **uitwendige** belijdenis van het Jodendom doet.

de besnijdenis,

Dat is, **de rechte of ware besnijdenis**, die God in Zijn woord voornamelijk eist, en hem ter zaligheid aangenaam is.

Rom 2:29

een Jood,

Dat is, **een rechte en ware** Jood, gelijk voren.

de besnijdenis des harten,

Dat is, de **ware** bekering en vernieuwing des harten; [Col 2:11](#).

in den geest,

Dat is, in het hart en gemoed; of door den Heiligen Geest, die alleen de harten besnijdt. Hetwelk met het volgende woord letter overeenkomt.

in de letter,

Daardoor verstaat Paulus de uitwendige geboden der wet alleen; gelijk door den geest de inwendige werking des Heiligen Geestes in de predikatie des heiligen Evangelies. Zie [2Co 3:6](#).

wiens lof

Namelijk lof van den Jood, niet waar hij door roemt, maar waarmede hij terecht geroemd en geprezen wordt.

niet is uit de mensen,

Dat is, zijn oorsprong niet heeft uit des mensen krachten of werken.

maar uit God

Namelijk die zulks in hem door zijnen Geest gewrocht heeft; [Rom 9:16](#); [1Co 3:7](#), en [2Co 4:6](#).

Rom 4:20
aan de beloftenis Gods

Dit is het andere steunsel van het geloof van Abraham, namelijk de verzekerdheid die hij had van Gods trouw **en standvastigheid in zijne beloften**; [Heb 6:17-18](#).

gevende God de eer;

Dat is, hiermede betonende te geloven dat **God kon en zou doen hetgeen Hij beloofd had**; en heeft also verzegeld dat God waarachtig is; [Joh 3:33](#).

Rom 9:6
Doch ik zeg

Of, doch het is niet mogelijk, dat het woord van God uitgevallen is. Hier begint de apostel een grote zwaarigheid te beantwoorden, die tegen zijn vorafgaande leer kon ingebracht worden, namelijk hoe het kon geschieden, dat de rechtvaardigheid en heiligheid alleen door het geloof in Jezus Christus wordt verkregen, daar de Joden, met wie God Zijn Verbond gemaakt had, en aan wie de beloften van de rechtvaardigheid door den Messias voornamelijk geschied waren, Christus en het geloof in Hem verwierpen; het zou dan mogen geschenen hebben dat de beloften Gods krachteloos waren geworden; waarop de apostel antwoordt **dat deze beloften niet eigenlijk waren geschied aan de vleselijke nakomelingen, van Abraham, maar aan degenen, die God zo uit zijn geslacht als uit de heidenen, daartoe ook krachtiglijk naar Zijn eeuwige verkiezing zou roepen**; latende de anderen, door een rechtvaardig en ondoorgrondelijk oordeel, in hunne verdorvenheid verharden.

dit niet,

Namelijk van de verwerping der Joden, vs.3.

het woord Gods

Dat is, de beloften van God aan Abraham en zijne nakomelingen gedaan, en door de profeten doorgaans herhaald.

uitgevallen;

Dat is, teniet of krachteloos gemaakt, gelijk een aarden pot, iemand ontvallende, in stukken gebroken wordt.

die zijn niet allen Israël,

Dat is, **rechte Israëlieten, daar Gods beloften eigenlijk op gezien hebben.**

die uit Israël zijn

Dat is, van Jakob afkomstig zijn.

Rom 9:7

Abrahams zaad zijn,

Dat is, van Abraham naar het vlees geboren.

kinderen;

Dat is, **ware kinderen en erfgenamen der beloften.**

het zaad genoemd worden

Dat is, het ware zaad, dat een erfgenaam zal zijn der beloften; **en niet in Ismaël, die van de beloofde erve uitgesloten is**, hoewel hij ook van Abraham vleselijk geboren was.

Rom 9:8

de kinderen des vleses,

Dat is, die alleen naar het vlees uit Abraham geboren zijn.

de kinderen der beloftenis

Dat is, die, gelijk Izak, **uit kracht der belofte Gods**, tegen den loop der natuur geboren is, also ook door kracht van Gods verkiezing **en belofte** tot het geloof zouden gebracht worden.

worden voor het zaad gerekend

Namelijk **aan welke God Zijn geestelijken zegen en Zijn erfdeel belooft.**

Rom 11:27

hun een verbond van Mij,

Namelijk den Joden, die derhalve, alzo dit verbond onveranderlijk en vast is, nog bekeerd zullen worden tot het geloof, opdat **hunne zonden daardoor mogen vergeven en weggenomen worden.**

Gal 3:16

de beloftenissen

Dat is, alzo ook kan niemand het verbond, dat God met Abraham **en alle gelovigen gemaakt heeft, teniet maken of veranderen.** In hetwelk, dewijl de beloftenissen, die God daarin aan Zijne zijde gedaan heeft, gegrond zijn niet op de onderhouding der wet, **maar op Christus het beloofde zaad Abrahams**, zo moet dat ook altijd vast en **onveranderlijk** blijven, gelijk in vs.17 breder verklaard wordt.

zaad gesproken

Zie [Gen 22:18](#). Het woord zaad wordt somtijds genomen voor al de nakomelingen, gelijk [Gen 15:18](#), en [Gen 22:17](#); somtijds voor iemand in het bijzonder uit dezelve, gelijk [Gen 4:25](#), en [Gen 21:13](#); dat het in deze tweede betekenis hier moet genomen worden, bewijst hier de apostel, en leert **dat dit zaad Christus** is. Zie ook [Gen 13:15](#), en [Gen 17:10](#).

hetwelk is Christus

Zie hiervan het bewijs in het geslachtsregister van Christus, [Mat 1:1-2](#), [Mat 1:16](#), en [Luk 3:23](#), [Luk 3:34](#), gelijk ook Izak een voorbeeld van Christus is geweest, [Gen 21:12](#); [Rom 9:7](#); [Heb 11:18](#).

Gal 3:29

[gij van Christus zijt](#),

Namelijk Galaten, die tevoren heidenen was, en nu in Christus gelooft.

[Abrahams zaad](#),

Dat is Abrahams kinderen, gelijk gesproken wordt vs.7, **van welke allen Christus het hoofd is**, als het beloofde zaad Abrahams, vs.16, 19.

[naar de beloftenis](#)

Namelijk die Abraham en zijn zaad gedaan is, en dienvolgens niet uit de werken der wet. Zie vs.18.

[erfgenamen](#)

Namelijk des eeuwigen levens, waarvan het land Kanaän een voorbeeld was; [Heb 11:9](#).

Filp 3:3

[Want wij zijn](#)

Namelijk die onze gerechtigheid in Christus alleen zoeken en stellen, gelijk hierna verklaard wordt.

[de besnijding](#),

Dat is, de rechte besnijding, die voor God geldt, welke is **de inwendige besnijding des harten**. Zie [Rom 2:29](#).

[in den Geest dienen](#),

Of, met den geest; dat is, inwendig met de ziel en het hart, [Joh 4:24](#); [Eph 6:18](#). Of, door de kracht des Heiligen Geestes.

[in Christus](#)

Namelijk dat wij in Hem en in Zijne gerechtigheid alleen onze zaligheid hebben; [1Co 1:30-31](#).

[het vlees betrouwen](#)

Dat is, **op die uiterlijke ceremoniën der wet of uiterlijke besnijding des vleesches en onderhouding derzelve**, om daardoor zalig te worden; en wordt gesteld tegen het woord, geest, tevoren gebruikt.

Heb 9:15

testaments,

Het Hebreeuwse woord berith, dat Jeremia gebruikt [Jer 31:1](#), betekent in het algemeen allerlei verbond of contract, hetzij het tussen twee partijen gemaakt wordt, of door één partij alleen, gelijk de testaments plegen; waarvan voorbeelden zijn te lezen [Gen 6:18](#), en [Gen 9:9](#); [Job 31:1](#). Dat nu dit Verbond een Testament is, stelt de apostel als zeker, **omdat het alleen van Gods zijde komt**, gelijk de plaats [Jer 31:1](#), in het voorgaande hoofdstuk verhaald, genoeg aantoon; en omdat alle voorbeelden daarvan zulks toonden, die met bloed der gedode offeranden werden besprengd en verzegeld.

tot verzoening der overtredingen,

Grieks verrantsoening.

die onder het eerste testament waren,

Dat is, die ten tijde van het Oude Testament geschied en onverzoend gebleven waren, maar door God voorbijgegaan en vergeven waren, om de offerande en genoegdoening van Christus, die daarna geschied zou. Zie [Act 15:11](#); [Rom 3:25-26](#).

die geroepen zijn,

Namelijk met een krachtige roeping tot het geloof, gelijk Abraham **en zijn geestelijke zaad** waren; [Rom 4:16](#).

de beloftenis

Dat is, de beloofde eeuwige erve. Zie hierna [Heb 11:8-10](#).

Rev 2:9

armoede

Namelijk door de beroving van uwe goederen in de verdrukking.

rijk

Namelijk naar den geest, of naar de geestelijke en hemelse goederen, die geen vervolgers kunnen ontnemen; [Mat 6:19](#).

de lastering

Namelijk waarmede zij Christus als een verleider, en Zijn gemeente als vijanden der wet, afvalligen van Mozes en als oproermakers lasteren; gelijk doorgaans in het Evangelie en in de Handelingen der Apostelen voorkomt, en zij onder dezen dekmantel de christenen vervolgden. Zie [Act 13:50](#), en [Act 14:2](#), en elders.

zeggen

Dat is, **roemen dat zij Joden zijn** en dienvolgens Gods volk en ijveraars voor de wet; [Rom 2:17](#), enz.

zijn het

Dat is, **zijn geen rechte Joden, noch Abrahams kinderen**, gelijk zij roemen, maar zijn kinderen des duivels, wiens werken zij navolgen; [Joh 8:39](#), enz.

een synagoge

Dat is, vergadering. Daar de Joden hun vergaderingen of gemeenten synagogen noemden, zo gebruikt daarom de Evangelist dit woord.